

14.9.2022

EOAK/5315/2022

Sisäministeriö

PL 26

00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntö; hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (matkustusasiakirjaedellytyksestä poikkeaminen); VN/13867/2021

Eduskunnan oikeusasiamieheltä on pyydetty lausuntoa luonnoksesta viitekohdassa tarkoitettusta hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan, että lakiin lisättäisiin matkustusasiakirjapaatimusta koskeva poikkeamismahdollisuus tilanteessa, jossa henkilölle voidaan myöntää työntekijän oleskelulupa Suomesta haettuna, mutta hän ei voi saada kansallista matkustusasiakirjaa Suomessa tai Suomesta käsin. Lisäksi edellytettäisiin, että oleskeluluvan epäämisen katsottaisiin olevan näissä tilanteissa kohtuutonta.

Kyse voisi olla joko passin hankinnasta, koska henkilöllä ei sellaista ole aikaisemmin ollut, tai aiemmin voimassa olleen passin uusimisesta. Laissa ehdotetaan lisäksi säädettävän siitä, että sen jälkeen, kun henkilölle on kerran annettu mahdollisuus kansallisen passin hankintaan, uuteen poikkeamismahdollisuuteen sovellettaisiin korotettua kynnystä. Kohtuuttomuusarvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon sekä hakijan henkilöön liittyvät että hänestä riippumattomat ulkoiset syyt.

Lisäksi ehdotetaan, että lakiin lisättäisiin mahdollisuus poiketa matkustusasiakirjavelvoitteesta tilanteissa, jotka koskevat kansainvälistä suojelua saavan perheenjäsenelle myönnettävää oleskelulupaa ja kansainvälisoikeudellisen velvoitteen noudattamista. Sääntely jätettäisiin sillä tavoin joustavaksi, että se mahdollistaisi perus- ja ihmisoikeusmyönteisen laintulkinnan ja esimerkiksi oikeuskäytännön mahdollisen tulevan kehityksen huomioimisen.

Pidän esityksen tavoitetta oikeusasiamiehen kanslian kokemusten ja maassa olevien ulkomaalaisten yhteydenottojen perusteella kannatettavana. On nähdäkseni hyvä, että henkilö, joka oleskelee Suomessa ja täyttää kaikki muut työntekijän oleskeluluvan edellytykset paitsi matkustusasiakirjavaatimuksen, voisi saada oleskeluluvan ja muukalaispassin. Kuten esityksessä todetaan, tämä mahdollistaisi sen, että hän voisi hankkia kansallisen matkustusasiakirjan.

Esityksellä edistettäisiin myös sitä, että Suomessa työllistyneet henkilöt voisivat jatkaa työskentelyään oleskeluluvan turvin. Tällä tavoin torjutaan osaltaan laittomaan maassa oleskeluun liittyviä ongelmia ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäämistä.

Oikeusasiamies

Petri Jääskeläinen

Esittelijäneuvos

Jari Pirjola

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asiahallintajärjestelmässä.